

MURAL ART AS A PART OF THE INTERCULTURAL DIALOGUE OF THE CREATIVE INDUSTRIES: A REGIONAL APPROACH

МУРАЛ-АРТ ЯК СКЛАДНИК МІЖКУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ: РЕГІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД

Pletsan Kh. V. **Плецан Х. В.**

PhD in Public Administration,

Associate Professor,

Associate Professor

Research Institute of Kyiv National

University of Culture and Arts

Kyiv, Ukraine

кандидат наук з державного

управління, доцент,

доцент

Навчально-науковий інститут

Київського національного

університету культури і мистецтв

м. Київ, Україна

Культура є важливою складовою українського суспільства, а креативні індустрії забезпечують створення та популяризацію культурних продуктів. Нині, крізь час і виклики новацій, важливою складовою креативних індустрій є поєднання минулого і сучасності у міжкультурному діалозі. Мурал-арт, як одна з форм мистецтва, може бути важливим інструментом для розвитку креативних індустрій України. Так, мурал-арт відображає культуру, історію, традиції, культурні й природні багатства за допомогою креативних інструментів створюючи унікальність середовища міста, відрізняючись особливою стилістикою, деталізацією та майстерністю виконання.

У загальному значенні, мурал-арт розуміємо як вид мистецтва, що з'явився у ХХ столітті, основною ідеєю якого є створення великих розмірів малюнків на відкритих поверхнях міста (мости, будівлі, стіни тощо) [1]. Саме тому, мурал-арт має великий потенціал для створення культурно-креативного простору міста, що сприяє виразу творчості, індивідуальності та самовираження художників, цим самим формують бренд міста. Водночас створює культурну ідентичність, відображає історію, популяризує українські традиції та звичаї, формує національну свідомість та забезпечує розвиток культурного туризму.

У дослідженні акцентуємо на аналізі різновидів мурал-артів концепту п'яти туристично-креативних міст-магнітів. А саме українських міст, що приєднались до Мережі креативних міст ЮНЕСКО. Зокрема, місто Львів (2015 р.) і Одеса (2019 р.) в категорії «Література» та Харків (2021 р.) в категорії «Музика». Водночас міст-столиць: Києва як столиці України, Львова як культурної столиці України та Тернополя як молодіжної столиці України (2020 р.). Вибір саме такого регіонального аспекту

для дослідження забезпечить розкриття культурологічного підходу до створення мурал-артів у середовищі креативних індустрій.

У сьогочасному культуротворчому процесі активізується культурологічний підхід до створення муралів, що відображають історію, культуру й традиції місцевості, вивчення культурної спадщини місцевих громад, враховують специфіку місцевої культури та її взаємодії зі світовою культурою, відповідають духовним і естетичним цінностям місцевої культури, формують національну ідентичність, гордість та сприяють впровадженню нових ідей і підходів у культурно-креативний простір. Серед основних креативних інструментів щодо створення мурал-артів у культурно-креативному просторі виокремимо такі, як: вибір місця (врахувати локацію, де буде розміщено мурал-арт відповідно до архітектурних та технічних характеристик), вибір теми й дизайну мурал-арту, матеріалів, інструментів, техніки (графіті, фреска, мозаїка, стікер-арт, трафарети тощо) [6; 7], використання культурних символів та залучення громади до створення культурно-креативного простору, що відображає культурну спадщину, історію місцевої громади та створює нові можливості для розвитку культурного туризму відкриваючи нові ринки для культурно-креативних продуктів і послуг.

Мурал-арт як складова культурно-креативного розвитку міста Київ репрезентується через низку цікавих робіт, які привертають увагу місцевих жителів і гостей міста. Серед прикладів успішної реалізації мурал-артів Києва виокремимо такі, як: ініціатива «Мураха» з 2013 р. (роботи відомих українських та іноземних художників), ініціатива «Mural Social Club» з 2016 р. (роботи відомих художників з усього світу), «Відродження» (2014 р., робота французького художника Julien MaLLand і українського художника Олексія Кислова), «Сергій Нігоян» (2014 р., робота португальського художника Алешандре Фарту), «Сонце встає над Дніпром» (2014 р., робота Едуардо Кобра), «Час змін» (2014 р., робота Володимира Манжоса), «Михайло Грушевський» (2015 р., робота харківської компанії Kailas-V), «Леся Українка» (2015 р., робота австралійського художника Гвідо ван Хелтона), «Павло Скоропадський» (2015 р., робота команди Kailas-V), «Воля» (2016 р., робота італійського художника «2501»), «Знай» (робота Сергія Маконя), «Київський пейзаж» (2019 р., робота Миколи Знака), серія робіт британського художника Бенксі (2022-2023 рр. в Києві, Ірпені і Бородянці), «Клич роду» (2022 р., робота Юлії Абрамової, Яни Власнеко-Бернадської, Віталія Зоріного), «Пес Патрон» (2022 р., робота Віталія Гідевана і Олени Нойна), «Азов» (2023 р., робота колективу Mural Market), та чимало інших цікавих робіт [2; 4; 10]. Загалом, виняткові мурал-арти є важливою складовою культурно-креативного Києва, що не тільки додає краси та індивідуальності, але і створює нові можливості, надихає на творчість і високу мистецьку якість, є важливим інструментом візуального маркетингу, сприяє створенню нових ідей та проєктів у креативних

індустріях. Водночас є символами української культури й історії, та сприяють формуванню і розвитку національної свідомості.

Одеса як місто з багатою культурною спадщиною, історією, традиціями і культурою, де мурал-арти мають значний потенціал, є елементом візуальної культури та розвитку культурно-креативних послуг і продуктів. Талановиті художники створили чимало креативних і цікавих муралів. Виокремимо декілька із них, а саме: «Три діаманти» (2016 р., робота Сергія Макаренка), «Диво-чашка» (2016 р., робота Артема Литвиненка), «Сонячна весна» (2018 р., робота Дмитра Савченка), «Триптих» з трьох частин «Театр», «Інтернет-портал» та «Дизайн» (2018 р., роботи Сашка Герика), «Південне море» (2019 р., робота Михайла Рєви) та інші дивовижні роботи [4; 7; 9]. Підкреслимо, що мурал-арти є важливою складовою культурно-креативного простору Одеси, що перш за все сприяє збереженню культурної спадщини, розвитку митців, формуванню бренду міста, а також дозволяють місту виразити свої ідеї та стиль. Роботи художників розташовані на будівлях, стінах, мостах та інших поверхнях, надаючи Одесі яскравого, колоритного та унікального вигляду.

Місто Львів як креативне місто, що входить до креативних міст ЮНЕСКО (з 2015 р.), і як культурна столиця України за рішенням Державної служби туризму і курортів України та Громадською радою з питань туризму і курортів Міністерства культури і туризму України (з 2009 р.) відоме багатою культурною спадщиною, архітектурою та історією. За останні роки місто стало також відомим і завдяки своїм муралам. Зазначимо, що історія львівських муралів розпочалась з 2013 року, а саме під час реалізації проєкту «Ревіталізація». Талановиті митці на стінах будівель створили дивовижні мурал-арти, що надають своєрідності, унікальності, креативності і яскравості місту. Серед робіт виокремимо такі, як: «Віденська кав'ярня», «Світанок» (роботи Олександра Британського), «Місто мрій» (2016 р., робота Олександра Гловацького), «Свобода» (2015 р., робота художників Kickit Art Studio), «Дерево життя» (2017 р., робота Андрія Соколова), «Тарас Шевченко» (2021 р., Андрій Буняк), «Дорога додому» (2022 р., Дмитро Вовк), «Героїчне кохання» (2023 р., паризький художник Кристіан Гемі) та інші роботи [3; 4; 9], що відомі своїми яскравими та фантастичними композиціями, які містять елементи традиційної української культури, відрізняються особливою деталізацією та майстерністю. Цікавий досвід групи художників під назвою «Zoom», що створюють яскраві та незвичні мурали на стінах будинків, в основі яких місія – відродити забутий життєвий простір та внести свіжість у культурно-креативне середовище міста. До прикладу, робота на вулиці Куліша, де зображено відомого українського поета Тараса Шевченка у сучасному стилі. Разом усі митці створюють чудовий ансамбль муралів на вулицях Львова, який привертає увагу жителів міста, туристів з України та різних країн світу.

Харків як унікальне місто, де мурал-арт розквітає на вулицях є не тільки креативним містом, що входить до креативних міст ЮНЕСКО (з 2021 р.), але й столицею стріт-арту. На стінах будинків розміщено чимало робіт відомих художників, що додають краси і неповторності культурно-креативному простору міста. Зокрема, виокремимо роботи художників як з України, так і з-за кордону: Олександра Бритського – біг дівчини в космосі, Романа Мілецького автора декількох цікавих муралів, Сергія Радкевича автор серії яскравих графіті по всьому місту, «Український національний танець» (2015 р., робота Ентоніо Мендеса), «Харківський метрополітен» (2016 р., робота Миколи Знайденка), космонавт, який розглядає планету з космосу (2017 р., робота Михайла Колодки), «Козак Мамай» (2019, робота Олександра Корбана), а також робота бразильської художниці Еріки Агнеціо – жінка, яка підтримує планету у своїх руках (2017 р.), робота художника з Литви Ernest Zacharevic – місто Харків у вигляді гігантської машини, яка рухається в майбутнє (2018 р.) та чимало інших креативних робіт [1; 4; 8]. Кожен мурал має свою історію та особливості, але провідна місія полягає у збагаченні культурної спадщини міста.

Тернопіль як молодіжна столиця України (2020 р.) має свою історію муралів. Серед відомих робіт в яких використовуються національні символи, народні мотиви та елементи вишивки доречно виокремити таких художників, як Андрій Куликов (витончена, філософська робота – зображення жінки, обрамленої квітами й рослинами), Юрій Макогон («Дівчина з букетом», «Чумацький шлях», «Безпека, мир, любов»), Тетяна Крамар (2014 р. «Герої Майдану»), художники мистецького проекту «Just Art» (2014 р., «Казкове місто»; 2016 р., «Стіна щасливих людей»), художники проекту «АрТерВізія» (2015-2016 рр. «Андрій Шептицький»), Наталія Фугель (2017 р., «Тернопільський замок»), Андрій Буняк (2017 р., «Знайди свою планету»), Юрій Красницький (2018 р., «Мандрівка у космос»), Тарас Курчаба і Дмитро Фігурак (2022 р., «Азовсталь»), Тарас Курчаба і учні експериментального освітнього закладу (2022 р., «Мурал єднання») та інші [5; 7]. Усі талановиті роботи є частиною бренду міста, зберігають і збагачують культурну спадщину, створюють неповторний культурно-креативний простір Тернополя, а також сприяє вираженню культурних та соціальних проблем українського народу.

Підсумовуючи, вважаємо доречним підкреслити, що мурал-арт є важливою складовою культурно-креативного простору, що сприяє розвитку міської культури та можливості самовираження митців; забезпечує інтеграцію художників у місцеву спільноту та розкривати соціальні реалії, може слугувати інструментом вирішення конфліктів та зміцнення соціального діалогу, підвищення свідомості про соціальні проблеми та події; реалізує розвиток креативного і творчого потенціалу; сприяє формуванню ідентичності та національній свідомості, як відкрите

мистецтво має потенціал стати формою протесту та громадської дискусії; забезпечує розвиток культурного туризму та формування культурного бренду, відтворення, збереження історії й культурних традицій місцевих спільнот для можливості залучення інвестицій та популяризації. А культурологічний підхід полягає у використанні елементів національної культури та історії, традицій і особливостей міста, щоб передати естетичний та етичний образ кожного міста і країни загалом. Отже, мурал-арт є складовою міжкультурного діалогу креативних індустрій, драйвером культурно-креативного простору та важливим інструментом збереження і відтворення української культурної спадщини.

Все буде Україна!

Література:

1. Бітаєва Г. Мистецтво муралу як динамічне художнє явище сучасного українського соціуму. *Щорічний науковий журнал Художня культура. Актуальні проблеми*, 2022. (18 (1)), 79-86.

2. Головач В. Приголомшливі київські мурали, про які варто знати. *Ти-Київ. Голос твого міста*. (5 січня 2023). URL: <https://tykyiv.com/city/shcho-treba-znati-pro-kiyivski-murali/> (дата звернення 10.02.2023).

3. Климюк І. Стріт-арт у Львові. *Львів відкритий для світу*. URL: <https://lviv.travel/ua/news/strit-art-u-lvovi> (дата звернення 10.02.2023).

4. Мостенець В. Мурал-арт в Україні. *Gallery101: офіційний сайт*. URL: <https://gallery101.com.ua/mural-art/> (дата звернення 10.02.2023).

5. Мурали як меседж Тернополя. *Ternopil: офіційний сайт*. URL: <https://ternopil-future.com.ua/uk/eternal-muraly-yak-mesedzh-ternopolya> (дата звернення 10.02.2023).

6. Правдохін В. В. Мурали як засіб переформатування міського простору. *Архітектура, будівництво, дизайн в освітньому просторі : колективна монографія*. За заг. ред. д-ра іст. н. В. В. Карпова. Рига, Латвія: «Baltija Publishing», 2021. 128-146.

7. Присяжнюк А. Візуальне мистецтво на вулицях українських міст. *Na chasi: офіційний сайт*. URL: <https://nachasi.com/city/2018/12/10/muraly-story/>

8. Столиця українського стріт-арту: гід муралами Харкова. URL: <https://www.uber.com/uk-UA/blog/kharkiv-street-art-gid/> (дата звернення 10.02.2023).

9. ТОП найкращих муралів України. Інфографіка. *УКРІНФОРМ: офіційний сайт*. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-other_news/3126745-top-najkrasih-muraliv-ukraini-infografika.html (дата звернення 10.02.2023).

10. Ярликова О. Навігатор по муралах: Київ. Рубрика. URL: <https://rubryka.com/photo/navigator-po-muralam-kyiv/>

11. UNESCO: Creative Cities Network [https://en.unesco.org/creative all for Applications 2019 cities/sites/creativecities/files/2019-uccnApplication call_application guide_en_1.pdf](https://en.unesco.org/creative%20all%20for%20Applications%202019%20cities/sites/creativecities/files/2019-uccnApplication%20call_application_guide_en_1.pdf)

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-317-3-30>

THE ART OF MEMORY AS THE BASIS OF THE NATIONAL AND CULTURAL IDENTITY OF UKRAINIANS

МИСТЕЦТВО ПАМ'ЯТІ ЯК ОСНОВА НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНЦІВ

Polishchuk A. M. Поліщук А. М.

*PhD Student at the Department
of Theology and Religious Studies
Mykhailo Dragomanov
Ukrainian State University
Kyiv, Ukraine*

*аспірантка кафедри богослов'я
та релігієзнавства
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

Зміцнення національно-культурної ідентичності українців, яка виступає запорукою духовного зросту нашої нації, напряду залежить від збереження історичної пам'яті. Мистецтво пам'ятати – це рушійна сила, яка виступає індикатором виключно позитивних змін щодо зростання національної самосвідомості, єдності дії, солідарності та патріотизму. Ключовим пазлом в цьому процесі виступає зміцнення української державності. Цим, власне, пояснюється важливість та актуальність порушеної проблематики. Особливо гостро це відчувається зараз, в умовах повномасштабної війни росії проти України, коли ведеться запекле винищення української ідентичності.

Усвідомлюючи над-важливість відновлення та збереження історичної пам'яті, Україна в цьому сегменті реалізує державну політику, яка покладена на Український інститут національної пам'яті (далі – УІНП). Відповідно до Положення про УІНП, який є центральним органом виконавчої влади, його основними завданнями є:

1. «реалізація державної політики у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу;

2. подання Міністрові культури та інформаційної політики пропозицій щодо формування державної політики у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу та національної свідомості громадян з урахуванням багатонаціонального складу населення та регіональних відмінностей України» [див.: 5].